

Бүлэг 3

МӨНГӨНИЙ СЕКТОР

3.1. Инфляц

3.2. Мөнгө ба санхүүгийн салбар

3. МӨНГӨНИЙ СЕКТОР

ТОЙМ

Инфляц 2025 оны 3 дугаар улиралд 9.0 хувь болж, төв банкны зорилтот түвшнээс өндөр хадгалагдлаа. Сүүлийн улирал инфляц эрчимжихэд хүнсний үнийн өсөлт голлон нөлөөлсөн байна. Эрэлтийн шалтгаантай инфляц алгуур саарах хандлагатай байсан ч нийлүүлэлтийн гаралтай инфляц мах, хүнсний ногоо зэрэг хүнсний бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтөөс шалтгаалан өсөв. Төв банк мөнгөний бодлогын хүүг 12 хувьд хэвээр хадгаллаа. Арилжааны банкнуудын зээлийн өсөлт мөнгөний нийлүүлэлтийн өсөлтөд голлох нөлөө үзүүлсээр байна. Харин банкны салбарын чанаргүй зээлийн хэмжээ өссөн үзүүлэлттэй байна.

3.1. Инфляц

47. Инфляц 2025 оны 3 дугаар улиралд 9.0 хувь болж эрчимжив. Инфляц 2025 оны 9 дүгээр сард 9.0 хувьд хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 2.7 нэгж хувиар, өмнөх улирлаас 0.8 нэгж хувиар тус тус өслөө. Инфляц өмнөх оны мөн үеэс 2.7 нэгж хувиар нэмэгдэхэд орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон бусад түлш 1.2 нэгж хувийг, хүнсний бүлэг 0.8 нэгж хувийг, тээвэр 0.7 нэгж хувиар нөлөөлж, голлох хүчин зүйл болсон байна. Инфляцын 2.8 нэгж хувийг хүнсний бараа, 1.9 нэгж хувийг орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон бусад түлш, 1.0 нэгж хувийг хувцас, бөс бараа, гутал, 0.8 нэгж хувийг боловсролын үйлчилгээ бүрдүүлэв. Инфляц 2025 оны 3 дугаар улиралд төсөөллөөс бага зэрэг өндөр гарсан нь цаг уурын нөхцөл байдлаас шалтгаалан хүнсний ногооны үнэ төсөөллөөс өндрөөр өссөнтэй холбоотой байна.

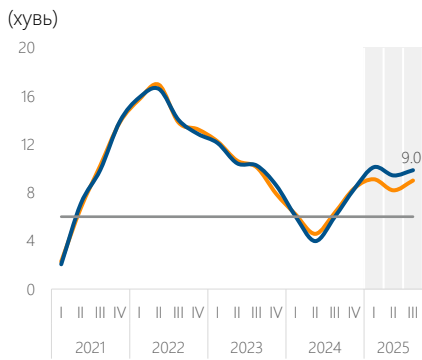
48. Импортын инфляц харьцангуй тогтвортой байгаа бол дотоодын бараа, үйлчилгээний инфляц сүүлийн саруудад эрчимжих хандлагатай байна. Импортын барааны инфляц 2025 оны 9 дүгээр сард 5.1 хувь гарч, өмнөх оны мөн үеэс 1.0 нэгж хувиар өсөж, нийт инфляцын 26.4 хувийг бүрдүүлэв. Импортын инфляцын 79 орчим хувийг хүнсний бус барааны үнийн өсөлт тайлбарлаж байна. Үүнд хувцас, бөс бараа, гутал, автомашин, шатахууны үнийн өсөлт голлон нөлөөлсөн байна. Импортын инфляц харьцангуй

тогтвортой хадгалагдахад ханшийн зах зээл тогтворжсон нь эергээр нөлөөлөв. Дотоодын бараа, үйлчилгээний инфляц 2025 оны 9 дүгээр сард 12.6 хувьд хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 4.2 нэгж хувиар эрчимжиж, нийт инфляцын 73.6 хувийг бүрдүүлсэн байна. Дотоодын инфляцад хүнс болон үйлчилгээний үнийн өсөлт голлох нөлөөтэй байна. Тухайлбал, 2025 оны 9 дүгээр сард үйлчилгээний үнэ өмнөх оны мөн үеэс 15.0 хувиар өсөж, өмнөх оны мөн үеэс 6.5 нэгж хувиар нэмэгдэж, инфляцын 3.7 нэгж хувийг бүрдүүлжээ. Үйлчилгээний үнийн өсөлт өмнөх оноос эрчимжихэд өрхийн цахилгааны төлбөр, орон сууцны түрээс, нийтийн тээвэр болон шүдний эмнэлгийн үйлчилгээний үнэ өссөн нь нөлөөлжээ.

49. Эрэлтийн инфляц сүүлийн 6 сар дараалан саарсан бол нийлүүлэлтийн шалтгаантай инфляц эрчимжлээ. Хүнс, шатахуун, түлш, эрчим хүчийг хасаж тооцсон эрэлтийн (суурь) инфляц 2025 оны 9 дүгээр сард 7.8 хувьд хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 1.2 нэгж хувиар эрчимжсэн бол өмнөх улиралтай харьцуулахад 0.9 нэгж хувиар саарсан байна. Эрэлтийн инфляц сүүлийн 6 сар дараалан буурсан үзүүлэлттэй байна. Эрэлтийн инфляц саарахад 2025 оны төсөвт тодотгол хийж, төсвийн урсгал зардлыг бууруулсан, ханшийн зах зээл тогтворжсон, хэрэглээний зээлд

Зураг 3.1. Инфляцын бүрэлдэхүүн

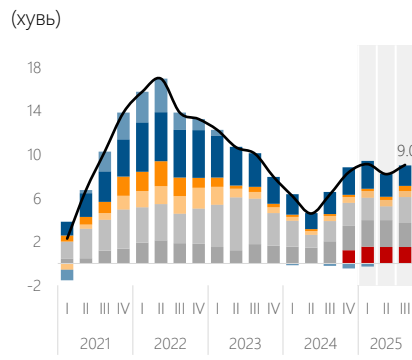
1.Инфляц ба зорилтот түвшин

Эх сурвалж: ҮСХ

Тэмдэглэл: Улирлын инфляцын хувь хэмжээг улирлын сүүлийн саруудаар тооцов.

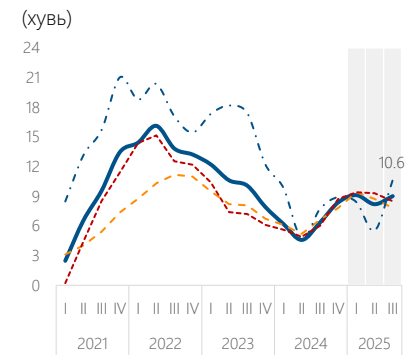
2.Инфляцын бүрэлдэхүүн

Эх сурвалж: ҮСХ

Тэмдэглэл: Инфляцыг бүлгүүдээр задлан харуулав.

3.Суурь инфляц

Эх сурвалж: ҮСХ

Тэмдэглэл: Суурь инфляцыг хүнс, шатахуун ба хатуу түлшийг нийт инфляцаас хасаж тооцов.

зохицуулалт хийсэн, бодлогын хүүг 12 хувьд хадгалсан зэрэг бодлогын арга хэмжээнүүд авч хэрэгжүүлсэн нь голлон нөлөөллөө. Эрэлтийн инфляц нийт инфляцын дийлэнх хэсгийг буюу 4.8 нэгж хувийг бүрдүүлсэн байна. Нийлүүлэлтийн гаралтай инфляц 2025 оны 9 дүгээр сарын байдлаар 11.0 хувь гарч, өмнөх оны мөн үеэс 5.7 нэгж хувиар эрчимжсэн байна. Нийлүүлэлтийн инфляц эрчимжихэд өрхийн цахилгааны тариф өмнөх оны мөн үеэс 65 хувиар, хүнсний барааны үнэ 10.6 хувиар тус тус өссөн нь голлон нөлөөлжээ.

50. Хүнсний бус бараа, үйлчилгээний инфляц алгуур буурах хандлагатай байсан бол хүнсний инфляц өсөх хандлагатай байв. Хүнсний бус бараа, үйлчилгээний инфляц 2025 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 8.5 хувь болж, өмнөх оны мөн үеэс 2.6 нэгж хувиар өссөн бол өмнөх улирлаас 0.8 нэгж хувиар буурсан байна. Хүнсний бус бараа, үйлчилгээний инфляц өмнөх оноос өсөхөд өрхийн цахилгааны төлбөр 65 хувиар, автобусны билетийн үнэ 100 хувиар, орон сууцны түрээс 35 хувиар, эм тариа, эмнэлгийн үйлчилгээний бүлгийн үнэ 6.2 хувиар, АИ-92 бензиний үнэ 7.9 хувиар тус тус өссөн нь голлон нөлөөлжээ. Хүнсний барааны инфляц 2025 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 10.6 хувьд хүрч,

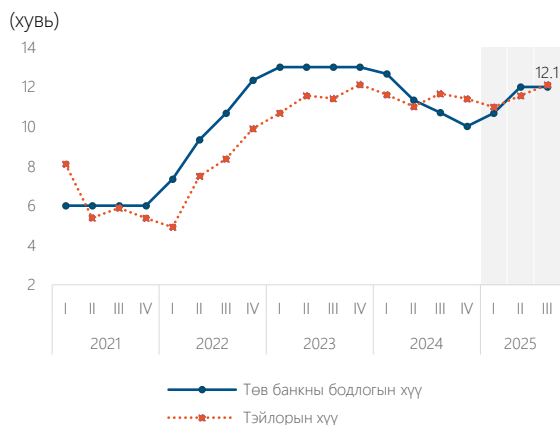
өмнөх оны мөн үеэс 2.9 нэгж хувиар эрчимжив. Нийт инфляцын 2.8 нэгж хувийг дангаар бүрдүүлсэн хүнсний инфляц өсөхөд мах, махан бүтээгдэхүүн болон хүнсний ногооны үнийн өсөлт голчлон нөлөөллөө. Тодруулбал, мах, махан бүтээгдэхүүний үнэ өмнөх оны мөн үеэс 14.5 хувиар, хүнсний ногооны үнэ 28.7 хувиар тус тус өссөн байна. Хүнсний ногооны үнийн өсөлтөд цаг агаарын нөлөөгөөр хураасан ургац өмнөх онтой харьцуулахад 15.2 хувиар буурсан нь нөлөөллөө.

51. Олон улсад чингэлэг тээврийн үнэ өмнөх оны мөн үеэс буурсан бол хүнсний үнийн индекс өссөн байна. Дэлхийн чингэлэг тээврийн үнэ Улаан тэнгис дэх Суэцийн сувагт үүссэн халдлагын нөлөөгөөр 2024 оны 2 дугаар сараас хойш эрчтэй өсөөд байсан бол 2024 оны 8 дугаар сараас аажмаар буурч эхэлсэн. Дэлхийн чингэлэг тээврийн үнэ 2025 оны 9 дүгээр сарын эцсийн байдлаар 40 фут чингэлэг тутам 1,761 ам.доллар болж, өмнөх оны мөн үеэс 52.3 хувиар буурсан бол цар тахлын өмнөх үеэс 26 хувиар өндөр байна.

Хүнсний үнийн индекс 2025 оны 3 дугаар улирлын эцэст 128.7 болж, өмнөх оны мөн үеэс 3.4 хувиар өслөө. Дэлхийн зах зээл дээр махны үнэ өссөн бол үр тариа, сүүн бүтээгдэхүүн, элсэн

Зураг 3.2. Тэйлорын хүү, мөнгөний нөхцөлийн индекс

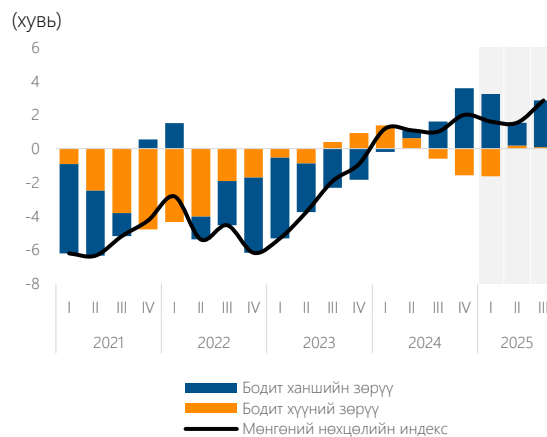
1.Бодлогын хүү ба Тэйлорын хүү

Эх сурвалж: ЭЗХЯ-ны тооцоолол

Тэмдэглэл: Тэйлорын дүрмээр тооцсон хүү нь бодлогын хүүний зохистой утгыг илэрхийлэх бөгөөд өмнөх улирлын бодлогын хүү, инфляц, инфляцын хүлээлт, нэрлэсэн хүү зэрэг хувьсагчдыг агуулсан тэгшитгэл юм.

2.Мөнгөний нөхцөлийн индекс

Эх сурвалж: ЭЗХЯ-ны тооцоолол

Тэмдэглэл: Мөнгөний нөхцөлийн индекс нь эдийн засаг дах мөнгөний бодлогын нөлөөг хэмжих үзүүлэлт юм. Мөнгөний нөхцөлийн индексийг Мөнгөний бодлогын шинжилгээний GAP арга зүйг ашиглан тооцоолов.

чихэр болон ургамлын тосны үнэ буурсан байна. 2025 оны 9 дүгээр сарын байдлаар Хятад, Орос, Солонгос, Япон, Киргизстан, Туркийн инфляц буурсан бол Казакстан, Шри-Ланк, Гүрж, Америк, Их Британи болон Евро бүсийн инфляц өссөн байна.

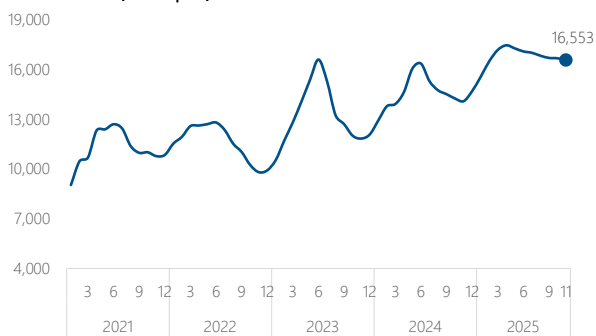
52. Бодлогын хүү зохистой түвшинд байна. Төв банк 2025 оны 3 дугаар улирлын турш бодлогын хүүг 12 хувьд хэвээр хадгаллаа. Бодлогын хүүний зохистой утгыг илэрхийлэх Тэйлорын дүрмээр тооцсон хүү 12.1 хувь байгаа нь бодлогын хүүний дундаж түвшинтэй нийцтэй байна. Түүнчлэн 2025

оны 2 дугаар улирлаас эхлэн бодит хүүний зөрүү мөнгөний нөхцөлийг бага зэрэг чангаруулах нөлөөтэй байна. 2025 оны 3 дугаар улиралд бодит ханшийн зөрүүний мөнгөний нөхцөлийг чангаруулах нөлөө өмнөх улиралтай харьцуулахад өссөн үзүүлэлттэй байна.

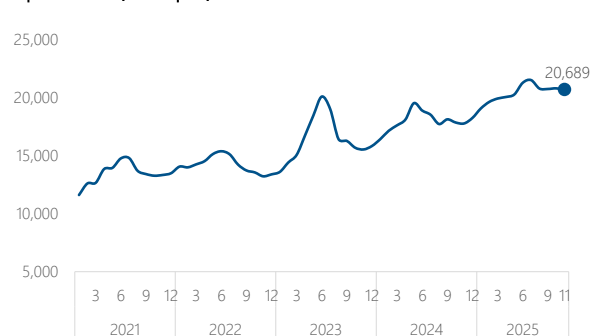
Цаашид шинээр олгосон зээлийн өсөлт, геополитикийн тогтворгүй байдал, тарифын бодлого зэрэг инфляцыг нэмэгдүүлэх эрсдэлүүд хэвээр хадгалагдаж байгаа тул бодлогын хүүг богино хугацаанд бууруулахгүй байх нь тохиромжтой байна.

Зураг 3.3. Голлох бүтээгдэхүүний үнэ

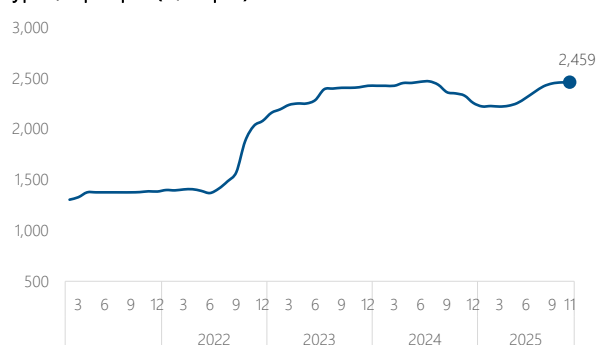
1.Хонины мах (кг/төгрөг)

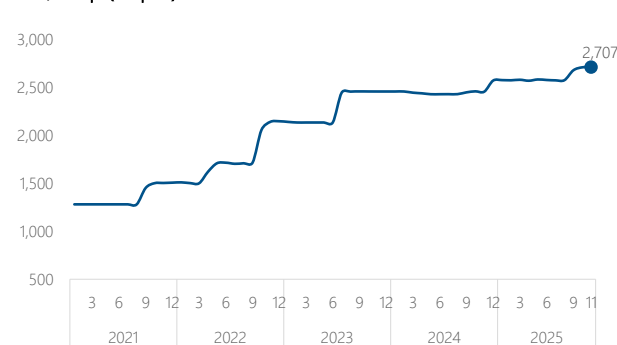
2.Үхрийн мах (кг/төгрөг)

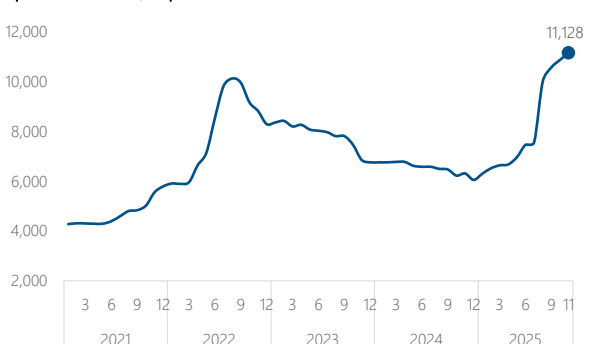
3.Гурил, 1-р зэрэг (кг/төгрөг)

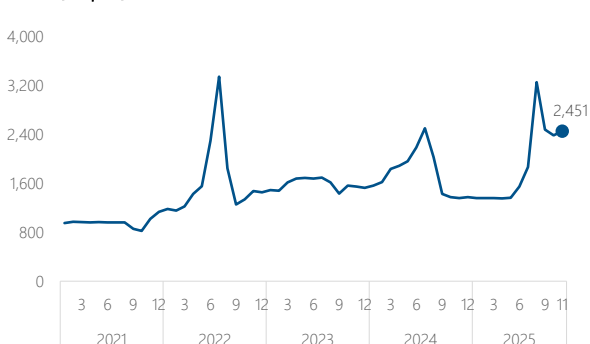
4.Талх, Атар (төгрөг)

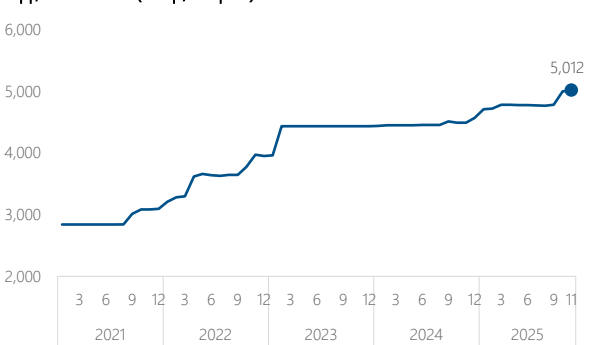
5.Ургамлын тос (төгрөг)

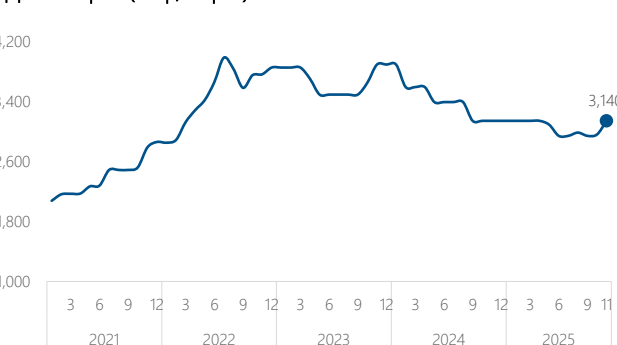
6.Төмс (төгрөг)

7.Сүү, савласан (литр/төгрөг)

8.Дизель түлш (литр/төгрөг)

Эх сурвалж: ҮСХ

Тэмдэглэл: Голлох зарим бүтээгдэхүүний үнийн динамикийг сараар харуулав.

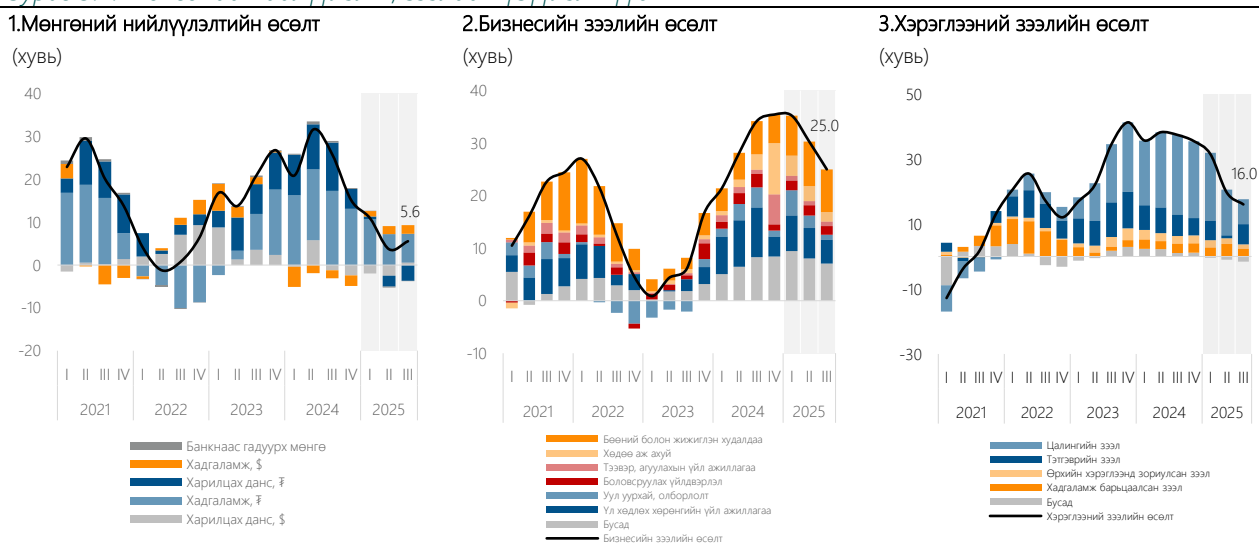
3.2. Мөнгө ба санхүүгийн салбар

53. Мөнгөний нийлүүлэлтийн өсөлт сүүлийн улирал эрчимжих хандлагатай байна. Мөнгөний нийлүүлэлтийн өсөлт 2025 оны 3 дугаар улирлын эцэст 6.2 хувьд хүрч, өсөлтийн хурд өмнөх оны мөн үеэс 18.2 нэгж хувиар буурлаа. Эх үүсвэр талаас төгрөгийн хадгаламж мөнгөний нийлүүлэлтийн өсөлтийг голлон бүрдүүлж байна. Тухайлбал, мөнгөний нийлүүлэлтийн өсөлтийн 6.8 нэгж хувийг төгрөгийн хадгаламж, 2.0 нэгж хувийг гадаад валютын хадгаламж, 0.6 нэгж хувийг гадаад валютын харилцах бүрдүүлсэн бол төгрөгийн харилцах 3.7 нэгж хувиар, хадгаламжийн байгууллагаас гадуурх мөнгө 0.2 нэгж хувиар тус тус бууруулах нөлөө үзүүлээ. Тухайлбал, мөнгөний нийлүүлэлтийн өсөлтийн 6.8 нэгж хувийг төгрөгийн хадгаламж, 2.0 нэгж хувийг гадаад валютын хадгаламж, 0.6 нэгж хувийг гадаад валютын харилцах бүрдүүлсэн бол төгрөгийн харилцах -3.7 нэгж хувиар бууруулах нөлөө үзүүлээ. Байршуулалт талаас мөнгөний нийлүүлэлтийн өсөлтийн 8.7 нэгж хувийг дотоод цэвэр актив бүрдүүлсэн бол гадаад цэвэр актив 3.1 нэгж хувиар бууруулах нөлөө үзүүлжээ. Дотоод цэвэр активын өсөлтөд дотоодын зээл голлон нөлөөлж байна.

54. Зээлийн өсөлт үргэлжлэн саарлаа. Банкны салбарын зээлийн үлдэгдэл 2025 оны 3 дугаар

улирлын эцэст 42.7 их наяд төгрөгт хүрч, жилийн өсөлт 22.1 хувьд хүрлээ. Нийт зээлийн үлдэгдлийн 70 хувь буюу 29.7 их наяд төгрөгийг бизнесийн зээл, 30 хувь буюу 13.0 их наяд төгрөгийг хэрэглээний зээл бүрдүүлж байна. Бизнесийн зээлийн үлдэгдлийн өсөлт 2025 оны 3 дугаар улиралд 25.0 хувь болж, өсөлтийн хурд өмнөх оны мөн үеэс 9.2 нэгж хувиар саарсан байна. Бизнесийн зээлийн өсөлтөд бөөний болон жижиглэн худалдааны зээл өмнөх оны мөн үеэс 31.2 хувиар, үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагааны зээл 20.1 хувиар, барилгын зээл өмнөх оны мөн үеэс 36.4 хувиар, хөдөө аж ахуйн зээл 41.5 хувиар тус тус өссөн нь голчлон нөлөөлжээ. Хэрэглээний зээлийн үлдэгдлийн өсөлт 2025 оны 3 дугаар улиралд 16.0 хувьд хүрч, өсөлтийн хурд өмнөх оны мөн үеэс 21.4 нэгж хувиар саарав. Цалингийн зээл хэрэглээний зээлийн өсөлтөд голлох нөлөөтэй хэвээр байна. Тодруулбал, цалингийн зээлийн үлдэгдэл өмнөх оны мөн үеэс 14.4 хувиар өсжээ. Мөнгөний бодлогын хорооноос 2025 оны 7 дугаар сард тэтгэвэр, тэтгэмжийн орлого барьцаалсан зээлийн зохицуулалтыг хүчингүй болгож, шинээр олгох зээлд өр, орлогын харьцаа мөрдөхгүй болсноор тэтгэврийн зээлийн өсөлт 2025 оны 3 дугаар улиралд 42.2 хувьд хүрч эргэн эрчимжлээ.

Зураг 3.4. Мөнгөний нийлүүлэлт, зээлийн үзүүлэлтүүд

Эх сурвалж: ЭЗХЯ-ны тооцоолол, Монголбанк

Эх сурвалж: ЭЗХЯ-ны тооцоолол, Монголбанк

Эх сурвалж: ЭЗХЯ-ны тооцоолол, Монголбанк

55. Шинээр олгосон зээлийн өсөлт бизнесийн зээлийн хувьд харьцангуй өндөр хэвээр байгаа бол хэрэглээний зээлийн өсөлт саарах хандлагатай байна. 2025 оны 3 дугаар улирлын байдлаар банкны салбарын шинээр олгосон зээлийн нийт хэмжээ 48.9 их наядад хүрч, өмнөх онтой харьцуулахад 7.0 их наяд төгрөгөөр буюу 16.8 хувиар өслөө. Үүнээс 65.6 хувийг бизнесийн зээл, 34.4 хувийг хэрэглээний зээл бүрдүүлж байна. 2025 оны эхний 3 улирлын байдлаар шинээр олгосон бизнесийн зээлийн жилийн өсөлт 21.8 хувьд хүрч, өсөлтийн хурд 23.3 нэгж хувиар саарлаа. Бизнесийн шинээр олгосон зээлийн өсөлтөд бөөний болон жижиглэн худалдаа, уул уурхай, олборлолт, барилга, боловсруулах үйлдвэрлэл, болон санхүү, даатгалын үйл ажиллагааны салбаруудад зээл олголт нэмэгдсэн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Харин шинээр олгосон хэрэглээний зээлийн өсөлт 2025 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 8.3 хувь болж, өсөлтийн хурд өмнөх оны мөн үеэс 23.4 нэгж хувиар буурчээ. Шинээр олгосон хэрэглээний зээлийн өсөлтийг хадгаламж барьцаалсан зээл болон тэтгэврийн зээл голлон бүрдүүлж байна. Төв банкнаас тэтгэвэр, тэтгэмж барьцаалсан зээлийн хувьд мөрдөж байсан зохицуулалтыг 2025 оны 7 дугаар сард хүчингүй болгосон. Ингэснээр 2025 оны 3 дугаар улиралд олгосон тэтгэврийн зээл өмнөх улиралтай

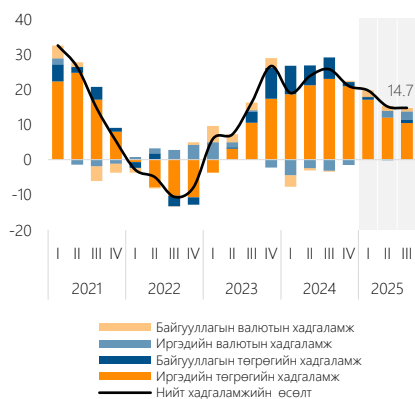
харьцуулахад 1.2 их наяд төгрөгөөр нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

56. Чанаргүй зээлийн хэмжээ өслөө. Чанаргүй зээлийн нийт хэмжээ 2025 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 2.2 их наяд төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 12.0 хувиар нэмэгдсэн байна. Чанаргүй зээлийн 21.3 хувийг цалин, 15.9 хувийг боловсруулах үйлдвэрлэл, 14.4 хувийг барилга, 12.6 хувийг бөөний болон жижиглэн худалдаа, 11.3 хувийг уул уурхай, олборлолтын зээл бүрдүүлж байна. Банкны салбарын чанаргүй зээлийн хэмжээ нэмэгдэхэд чанаргүй цалингийн зээл өмнөх оны мөн үеэс 157.4 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна. Мөн өрхийн хэрэглээнд зориулсан чанаргүй зээлийн үлдэгдэл 297 хувиар өссөн нь сөрөг нөлөөтэй байна. Харин уул уурхайн салбарын чанаргүй зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 24.8 хувиар буурлаа. Улмаар чанаргүй зээлийн нийт зээлийн үлдэгдэлд эзлэх хувь 5.2 хувь болж, өмнөх оны мөн үеэс 0.5 нэгж хувиар буурсан бол өмнөх улирлаас 0.4 нэгж хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Зээлийн чанар өмнөх улирлаас муудахад чанаргүй цалингийн зээл 20.7 хувиар болон уул уурхайн зээл 13.5 хувиар тус тус өссөн нь голчлон нөлөөллөө.

57. Нийт хадгаламжийн өсөлтийн дийлэнхийг иргэдийн төгрөгийн хадгаламжийн өсөлт бүрдүүлж байна. Банкнуудын нийт хадгаламж 2025 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 28.5 их наяд

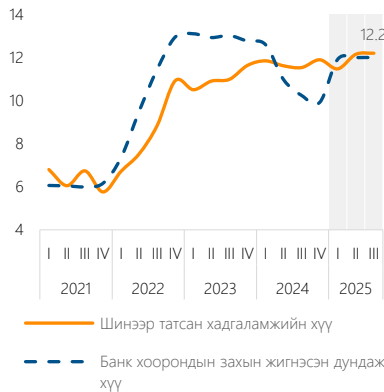
Зураг 3.5. Хадгаламжийн жилийн өсөлтийн бүрэлдэхүүн, хүүгийн үзүүлэлтүүд

1.Хадгаламжийн өсөлт (хувь)

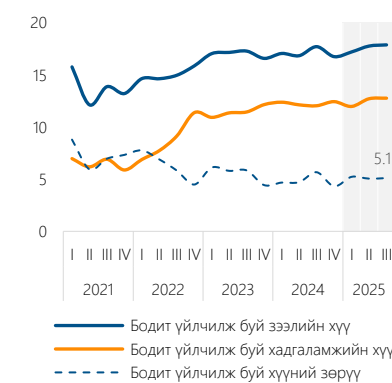
Эх сурвалж: ЭЗХЯ-ны тооцоолол, Монголбанк

2. Банк хоорондын захын хүү болон шинээр татсан хадгаламжийн хүү (хувь)

Эх сурвалж: ЭЗХЯ-ны тооцоолол, Монголбанк

3.Бодит үйлчилж буй хүү (хувь)

Эх сурвалж: ЭЗХЯ-ны тооцоолол, Монголбанк

Тэмдэглэл: Бодит үйлчилж буй хүү=(1+Зарласан хүүгийн хувь/хүү бодох давтамж)^ (Хүү бодох давтамж)-1

төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 14.7 хувиар өслөө. Үүнээс иргэдийн хадгаламж 23.8 их наяд төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеэс 15.3 хувиар өссөн байна. Тодруулбал, иргэдийн төгрөгийн хадгаламж 20.0 их наяд төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 14.8 хувиар өссөн бол иргэдийн валютын хадгаламж 3.8 их наяд төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеэс 18.0 хувиар өслөө. Харин байгууллагын нийт хадгаламж 4.6 их наяд төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 11.8 хувиар тус тус өссөн байна. Төгрөгийн шинээр татсан хадгаламжийн жигнэсэн дундаж хүү 2025 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 11.9 хувьд хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 0.3 нэгж хувиар өссөн бол валютын хадгаламжийн хүү 4.8 хувьд хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 1.0 нэгж хувиар өсжээ. Иргэдийн төгрөгийн хадгаламж өсөлттэй хэвээр байгаа ч өсөлтийн хурд саарах хандлагатай байна.

58. Активын долларжилтын түвшин өмнөх оны мөн үеэс өслөө. Гадаад валютын харилцах ба хадгаламжийн мөнгөний нийлүүлэлтэд эзлэх хэмжээ 2025 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 23.0 хувь болж, өмнөх оны мөн үеэс 1.2 нэгж хувиар, өмнөх улирлаас 0.3 нэгж хувиар тус тус өссөн байна. Активын долларжилтын түвшин өмнөх оны мөн үеэс буурахад гадаад валютын хадгаламж 18.4 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлжээ.

59. Банк хоорондын захын жигнэсэн дундаж хүү бодлогын хүүний орчимд байна. 2025 оны 3 дугаар улиралд мөнгөний бодлогын хүү 12 хувьд хадгалагдсан бол банк хоорондын захын жигнэсэн дундаж хүү мөн 12 хувь байна. Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 1.8 нэгж хувиар өссөн бол өмнөх улиралтай харьцуулахад өөрчлөлтгүй байна.

60. Зээл ба хадгаламжийн бодит үйлчилж буй хүүний зөрүү өмнөх оны мөн үеэс буурлаа. Арилжааны банкнуудын бодит үйлчилж буй зээлийн хүү 2025 оны 3 дугаар улиралд 17.9 хувь

болж, өмнөх оны мөн үеэс 0.2 нэгж хувиар, өмнөх улирлаас 0.1 нэгж хувиар өсжээ. Харин бодит үйлчилж буй хадгаламжийн хүү 12.8 хувь болж өмнөх оны мөн үеэс 0.7 нэгж хувиар, өмнөх улирлаас 0.1 нэгж хувиар тус тус өссөн байна. Зээл ба хадгаламжийн бодит үйлчилж буй хүүний зөрүү өмнөх оноос 0.6 нэгж хувиар буурлаа. Бодит үйлчилж буй хүүний зөрүү өмнөх оноос буурахад хадгаламжийн хүү зээлийн хүүнээс өндрөөр өссөн нь нөлөөлөв.

61. Зээлийн тэлэлт сэргэх хандлагатай байна. 2025 оны 3 дугаар улиралд нийт зээл дотоодын нийт бүтээгдэхүүний⁶ 47.5 хувьд хүрч, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 3.8 нэгж хувиар өссөн байна. Зээлийн тэлэлт 2022-2023 онд саарсан байсан бол 2023 оны сүүлийн хагасаас сэргэж эхэллээ. Мөн банкны салбарын нийт зээл ба хадгаламжийн харьцаа 2025 оны 3 дугаар улиралд 1.5 (150 хувь) болж, өмнөх оны мөн үеэс 0.1 нэгж хувиар өссөн бол өмнөх улирлаас 0.03 нэгж хувиар буурлаа. Уг харьцаа өсөхөд банкны салбарын зээлийн өсөлт голлон нөлөөлсөн байна. Зээл ба хадгаламжийн харьцаа өндөр болсноор хөрвөх чадварын эрсдэлийг нэмэгдүүлж байна.

62. Банкны салбарын ашигт ажиллагаа эерэг хэвээр байгаа боловч сүүлийн улирлуудад саарах хандлагатай байна. Тухайлбал, банкны салбарын активын өгөөж 2025 оны 3 дугаар улиралд 1.6 хувь болж, өмнөх оны мөн үеэс 0.7 нэгж хувиар буурлаа. Хэдийгээр банкны салбарын активын өгөөж өмнөх оны мөн үеэс бууралттай байгаа ч эерэг хадгалагдаж, банкны салбар ашигтай ажиллаж байна. Харин активын өгөөж өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад буурахад чанаргүй зээлийн хэмжээ өссөн нь нөлөөлсөн байж болзошгүй байна.

63. Банк бус санхүүгийн байгууллагын зээлийн үлдэгдлийн өсөлт өндөр хэвээр байна. 2025 оны 3 дугаар улирлын байдлаар нийт 577 банк бус

⁶ ЭЗХЯ-ны нэрлэсэн ДНБ-ий 2025 оны төсөөллийг ашиглав.

санхүүгийн байгууллага үйл ажиллагаа явуулсан бөгөөд нийт зээлийн хэмжээ 7.0 их наяд төгрөгт хүрч, өмнөх оноос 34.1 хувиар өссөн байна. Нийт олгосон зээлийн 92.8 хувийг иргэдэд, 7.2 хувийг хуулийн этгээдэд олгосон зээл бүрдүүлжээ. 2025 оны 3 дугаар улиралд банк бус санхүүгийн байгууллагуудын нийт зээлдэгчдийн 93.2 хувь

буюу 2.6 сая харилцагч финтек зээлийн үйлчилгээгээр нийт 2.1 их наяд төгрөгийн зээл авсан байна. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын олгосон зээлийн жинлэсэн дундаж хүү сарын 3.7 хувь болж, өмнөх оны мөн үеэс 0.3 нэгж хувиар өсжээ.

Хүснэгт 3.1. Санхүүгийн салбарын эмзэг байдал

		Зээлийн тэлэлт	Хөрөнгийн чанар	Ашигт ажиллагаа	Төлбөр гүйцэтгэх чадвар	Хөрвөх чадвар
		Нийт зээл/ДНБ	Чанаргүй зээл/Нийт зээл	Банкны активын өгөөж	Зээл/Хадгаламж	Хөрвөх актив/Богино хугацаат өр төлбөр
2020	I	44.8	10.8	0.3	123	40.9
	II	45.4	11.1	1.2	114	38.1
	III	45.4	11.4	1	104	38.6
	IV	45	11.8	0.5	95	48.0
2021	I	39.1	11.5	1.1	95	48.0
	II	42.4	10.3	2.2	100	53.3
	III	44.8	9.9	1.5	105	48.8
	IV	46.2	10	0.7	110	53.3
2022	I	39.9	9.7	2	123	44.2
	II	42.4	9	3.5	128	45.1
	III	41.5	11.2	1.3	134	42.0
	IV	40.1	9.2	2.8	127	56.7
2023	I	32.3	9.6	2.4	122	48.3
	II	35.6	8.7	2.7	131	49.0
	III	36.3	8.5	2.4	131	50.7
	IV	38.1	7.5	2.6	124	57.8
2024	I	36.1	7.1	2.8	129	57.2
	II	41.5	5.9	3.4	139	51.7
	III	43.7	5.7	2.3	141	49.2
	IV	45.9	5.1	2.6	139	52.0
2025	I	42.9	5.3	2.4	144	49.2
	II	46.9	4.9	2.1	153	43.2
	III	47.5	5.2	1.6	150	43.3

Тэмдэглэл: Хөрвөх активыг касс дахь бэлэн мөнгө, төв банк дахь харилцах ба хадгаламж (төгрөг, валют), төв банкны үнэт цаас болон төв банк дахь бусад хадгаламжийн нийлбэрээр тооцов. Богино хугацаат өр төлбөрт харилцах болон хугацаатай хадгаламж, бусад санхүүгийн байгууллагуудын, банк хоорондын, гадаадын байгууллагын, болон төрийн байгууллагын өр төлбөрөөр тооцсон болно. Нийт зээл ба ДНБ-ий харьцааг тооцоход ЭЗХЯ-ны 2025 оны нэрлэсэн дотоодын нийт бүтээгдэхүүний төсөөллийг ашиглав. *ty* Эх сурвалж: ЭЗХЯ-ны тооцоолол, Монголбанкны статистик